

Förenat med risker att gräva ner djur

Det finns ett generellt förbud mot att få gräva ner döda djur. Men länsstyrelsen kan bevilja undantag för nergrävning av häst.

Idisslare som får och kor tillåts inte att grävas ner. Detta på grund av risken för bland annat mjältbrand som kan förorena platsen.

Mjältbrand orsakas av en bakterie som producerar ett gift som snabbt leder till döden för det angripna djuret.

En annan bakterie som snabbt leder till döden för ett drabbat djur är frasbrandsbakterien. Den är i vilostadiet en spor och kan överleva i flera decennier i jorden. Betande djur kan få i sig bakterien genom munnen om frasbrandsbakterier kommer upp till ytan.

Hos kor och får uppstår ibland utbrott av frasbrand. Öland och nordöstra Skåne har haft drabbade nötkreatursbesättningar. Numera vaccinerar tusentals djur i besättningar som vistas i områden där det tidigare förekommit utbrott av frasbrand.

Regler för självdöda djur

Självdöda djur ska transporteras till speciella inrättningar för destruktion, tidigare hette dessa konverteringsanläggningar. Där bränns djurkadavren i så höga temperaturer att alla bakterier dör.

När det gäller häst är frasbrand ingen sjukdom som man behöver oroa sig för, bedömer Elisabeth Bagge, bakteriolog på Statens Veterinärmedicinska anstalt i Uppsala.

BAKTERIER I JORD. Mjältbrand förekommer över hela världen. Alla däggdjursarter kan få sjukdomen, men idisslare och hästar är mycket mottagliga. När mjältbrandsfall inträffar i vår del av världen är smittkällan nästan alltid en öppnade djurgrav där djur som dött i mjältbrand tidigare begravts.

– Sjukdomen frasbrand drabbar sällan några andra djur än kor och får, säger hon.

På en fråga om hästbegravningar kan leda till sjukdomar på sikt svarar Elisabeth Bagge så här:

– Det går aldrig att säga någonting med säkerhet när det handlar om biologiskt material. Men om det finns döda djur som är slarvigt nergrävda skulle de kunna orsaka sjukdomsutbrott, framför allt om djuren grävs ner nära vattentäkter.

Överlever i decennier

Vad man vet om sporbildade bakterier är att dessa är mycket livskraftiga under lång tid i jorden. Ingen vet med säkerhet hur länge olika bakterietyper kan leva i sitt vilostadium som spor, men det kan handla om flera decennier.

Med tanke på att nergrävda djur kan ge upphov till sjukdomar om kropparna vandrar upp mot markytan ska gravarna grävas så djupa att

djurkadavren inte kan komma upp även om platsen utsätts för långvarigt regn eller torka.

Det händer att djur grävs ner eller läggs ut som åtel utan tillstånd, detta är brottsligt.

– Att gräva ner djur utan tillstånd är olagligt och leder till dagsböter. Om tillstånd finns men anvisningarna inte har följts är även det ett miljöbrottsbrott, berättar miljöåklagare Magnus Nilsson i Gällivare.

Föreligger det risk för smitta hos

Animaliskt avfall kan sprida smitta

• Länsstyrelsen kan i vissa fall ge tillstånd till användning av animaliska biprodukter vid åteljakt eller vid stödutfodring av vilt. Med animaliska biprodukter avses allt som inte blir till livsmedel, som till exempel slaktrester.

• Beträffande självdöda djur och obesiktade djurkroppar betraktas dessa som möjliga smittkällor för olika sjukdomar. Det är inte tillåtet att deponera eller gräva ned djurkadaver eller annat animaliskt avfall. Animaliska biprodukter ska samlas in och tas hand om på godkända anläggningar.

• Döda hundar, katter och andra små sällskapsdjur får grävas ner. Kadaver efter dessa skall omhändertas på ett sätt som inte förorsakar någon olägenhet och det ska ske i samråd med aktuell kommun.

• I de områden som har undantag från kraven på insamling av självdöda eller avlivade djur kan, inte bara hästar, utan även andra djur som kor och får grävas ner. Dock måste kommunen godkänna platsen ur miljösynpunkt.

Källa: Jordbruksverket

djuret kan fängelsestraff utdömas, säger Magnus Nilsson.

– Finns det ett uppsåt att sprida gift eller smitta kan påföljden bli fängelse i högst sex år. Har avsikten varit att sprida allvarlig sjukdom kan brottet anses som mycket grovt, då är straffskalan fängelse i lägst fyra år och högst tio år eller livstid.

ANKI LUNDBERG

Hästar som går till destruktion blir bränsle

Hästar som innehåller medicinrester får inte slaktas, de ska lämnas till destruktion där kropparna bränns.

Saknar en häst som kommer in till ett slakteri sitt pass betraktas köttet som otjänlig som livsmedel.

Ägaren till en häst som har fyllt i passet att den har fått medicin som har livstids karens kan anlita Svensk Lantbrukstjänst som både avlivar hästen och transporterar den till destruktion där djurkroppen förbränns.

Hästar som hämtas för destruktion åker till en anläggning där kropparna steriliseras i 133 graders värme i tre bars tryck, vilket utplånar alla eventuella bakterier. Därefter separeras köttmjöl och fett som sedan eldas upp och blir till bränsle.

Köttmjöl har samma värmevärde som kol och fett är jämförbart med villaolja. Förbränningen sker i 850 graders värme.

Vet vart hästen hamnar

En fördel med att lämna hästen till destruktion är att hästägaren kan känna sig säker på att hästen inte dyker upp någon annanstans. En fördel med att lämna hästen till destruktion är att hästägaren kan känna sig säker på att hästen inte dyker upp någon annanstans.

I fjol uppdagades fallet med den utdömda varmbloodstravaren *Dressedforsuccess* som sändes till slakt,

INGA SKOR. En häst som ska lämnas till destruktion blir avlivad hemma på gården. Eftersom hästen ska förbrännas tas skorna av innan avresan.

men som istället såldes vidare.

För hästägaren Åsa Muotka i Luleå kändes det tryggt att få hästen avlivad på plats.

– Att hästen är död då den lämnar gården är en trygghet för mig som hästägare. Dessutom sker det i en lugn och stressfri miljö för hästen.

Att få hästen avlivad och transporterad till destruktion kostar 3 500 kronor. För hästägare i Norrland

är det något dyrare, då tillkommer ett norrlandstillägg på 625 kronor. Dessa priser gäller om tjänsten är bokad i förväg.

Vid enskilda akuta hämtningar, vilka är ovanliga, blir det betydligt dyrare. Då tillkommer en milersättning på 112 kronor mil tur och retur från entreprenörens omlastningsplats.

Kommer ut till gården

I norr är det långa avstånd. Hästarna i Norrland transporterats till en anläggning i Norge för destruktion, då den anläggningen ligger närmare än den i Karlskoga. Från Svensk Lantbrukstjänsts entreprenör i Piteå är det en resa på 72 mil till anläggningen i Norge och 100 mil till den i Karlskoga.

Erik Lundman i Piteå som är entreprenör åt Svensk Lantbrukstjänst AB har märkt av en märkbar efterfrågan av tjänsten efter passsvänget.

– Jag har bara fått positiv respons. Hästägarna tycker att det är bra service att vi åker ut till gårdarna. Hästarna får dö hemma där de är trygga, säger han.

ANKI LUNDBERG

Hästar till destruktion

Antal hästar mottagna av Svensk Lantbrukstjänst som ansvarar för destruktion av djurkroppar i Sverige.

År 2004: 4 844 st

År 2005: 5 750 st

År 2006: 6 309 st

Källa:
Leo Virta, vd Svensk Lantbrukstjänst